

STORTINGET

Innst. 108 S

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:17 S (2018–2019)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Une Bastholm om en arbeidstidsreform for mennesker og miljø

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen nedsette et arbeidstidsutvalg for å utrede grunnlaget for en gradvis reduksjon i dagens arbeidstid med mål om økt fleksibilitet for arbeidstakere og økt fritid og livskvalitet i Norge.
2. Stortinget ber regjeringen gi arbeidstidsutvalget et mandat hvor de blant annet skal foreslå hvordan normalarbeidstiden gradvis kan reduseres fra dagens nivå på 37,5 timer til 30 timer, samtidig som arbeidstakerne får bedret sine rettigheter og økt fleksibilitet i arbeidstid gjennom forskjellige faser av karrieren. En slik arbeidstidsreform skal utvikles i samarbeid med partene i arbeidslivet og forutsettes innført over en lengre tidsperiode (10–20 år) ved at økt produktivitet i økonomien i hovedsak hentes ut i form av økt fritid og livskvalitet istedenfor økte lønninger. Arbeidstidsutvalget skal også fremme forslag til hvordan en slik reform kan finansieres, og tallfeste de positive samfunnsøkonomiske effektene av gradvis kortere normalarbeidstid.
3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å utvide den lovfestede retten til deltid og styrke retten

til fast ansettelse, også for ansatte i vikarbyrå.

4. Stortinget ber regjeringen sammenstille og vurdere erfaringer fra nasjonale og internasjonale forsøk med arbeidstidsreduksjoner i ulike bransjer og sektorer, herunder sekstimers dag eller 30 timers arbeidsuke.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 10. oktober 2018 om statsrådens vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 29. oktober 2018 følger vedlagt.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Arild Grande, Leif Audun Sande og Hadia Tajik, fra Høyre, Margret Hagerup, Heidi Nordby Lunde og Kristian Tonning Riise, fra Fremskrittspartiet, Grethe Andersen og lederen Erlend Wiborg, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Sosialistisk Venstreparti, Solfrid Lerbrekk, og fra Venstre, Terje Breivik, viser til representantforslaget om en arbeidstidsreform for mennesker og miljø. Forslagsstilleren fremmer fire forslag som handler om hvordan man kan forberede arbeidet for å gradvis gå fra 37,5 timers normalarbeidsuke til 30 timers arbeidsuke, og også forslag om å utvide retten til deltid og styrke retten til fast ansettelse.

Komiteen viser til at gjennom årene har lovregulert arbeidstid vært endret i flere omganger, både som følge av endringer i lov, men også som følge av fremforhandlede tariffavtaler.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener det alltid må være en balanse mellom arbeid, hvile og fritid, og mener den er ivaretatt med dagens normalarbeidstid på 37,5 timer i uken. Flertallet viser også til at man i tillegg til den ukentlige normalarbeidstiden må ta med i vurderingen at arbeidstakere i Norge har krav på minst 25 feriedager hvert år, der søndager og helligdager ikke er medregnet. Flertallet vil også vise til at mange har krav på lengre ferie, enten ved at de er over 60 år gamle eller er omfattet av en tariffavtale som gir dem rett på lengre ferie. Norge har også generøse regler ved sykdom og forskjellige permisjoner, noe som gjør det lettere å kombinere arbeid med familieliv.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser også til at arbeid ikke er en byrde, men et gode for den enkelte og for samfunnet. Undersøkelser viser at ni av ti arbeidstakere oppgir at de er fornøyd eller svært fornøyd i sitt arbeid. En reduksjon i normalarbeidstiden fra 37,5 time til 30 timer pr. uke vil også være svært kostbart for den enkelte, for samfunnet og næringslivet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, registrerer at det i statsrådets svarbrev vises til at Finansdepartementet har beregnet kostnadene og konsekvensene av en slik arbeidstidsreform. Forslaget vil kunne redusere tilgangen på arbeidskraft med over 15 pst., og hvis dette skal inndekkes ved å øke skattleggingen av husholdninger, vil dette medføre en økning i gjennomsnittlig skattesats på vel 8 prosentenheter.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, foreslår at forslagene ikke vedtas.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at for mange mennesker i dag står utenfor arbeidslivet, og at det er et politisk ansvar å gjennomføre en arbeidslivspolitik som inkluderer flere i arbeid og forhindrer at mennesker skyves ut. For disse medlemmer er gode arbeidstidsordninger med et tydelig skille mellom arbeidstid og fritid, og regulerte ordninger for arbeidstid ut over normalarbeidsdagen, en del av et helsefremmende arbeidsliv. Disse medlemmer mener dagens regjering fører en politikk som i mange tilfeller kan gi motsatt effekt, med svake tiltak for å bringe mennesker inn i arbeid og kutt i

ytelser som gjør at mennesker kan få en lengre vei tilbake til arbeidslivet igjen. Dette er en politikk som ikke har støtte fra disse medlemmer.

Disse medlemmer mener det er riktig at partene i arbeidslivet har stor frihet til å avtale arbeidstidsordninger som skal kombinere målet om mange i arbeid, og høy effektivitet med at det skal ivaretas et arbeidsliv basert på høye HMS-standarder, og mener det ikke er riktig av Stortinget å gå inn for omfattende arbeidstidsreformer, som det foreslås i representantforslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener arbeidstidsreformer vil kunne gi et mer inkluderende og likestilt arbeidsliv med flere hele stillinger og større muligheter for flere til å stå i arbeid til oppnådd pensjonsalder.

Disse medlemmer minner om at kvinner, og særlig de med kort utdanning, er overrepresentert når det gjelder deltidsarbeid og midlertidige ansettelser. Denne skjevheten bidrar til å opprettholde lønnsforskjeller og begrenser kvinners og menns valgfrihet ikke bare i arbeidsmarkedet, men også i familieliv og utdanning.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det er viktig at kortere arbeidstid ikke går på bekostning av lønnsinntekt til de ansatte.

Dette medlem mener det vil være hensiktsmessig med en arbeidstidsreform over tid hvor mer av den økte produktiviteten tas ut i redusert arbeidstid. Det er viktig å se hen til at kortere arbeidstid tidligere har kommet på plass gjennom forhandlinger mellom partene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil også minne om at den skrittveie veien gjennom forhandlinger mellom partene har resultert i flere fremskritt når det gjelder arbeidstidsreduksjon.

Disse medlemmer minner om at det finnes eksempler på sekstimers arbeidsdag med full lønnskompensasjon som har vist positive resultater. Et eksempel er Tine Meieri Heimdal, hvor de har hatt sekstimers arbeidsdag gjennom mange år. Her kan det vises til flere gode erfaringer med dette, hvor blant annet effektiviteten gikk opp og sykefraværet gikk ned.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det er viktig med gode forsøk med arbeidstidsreduksjon. Dette medlem mener det er nødvendig å sette av midler til langvarig utprøving av redusert arbeidstid, slik at de positive virkningene kan synliggjøres gjennom varianter av slike prosjekter. Dette må selvsagt gjøres i samarbeid med partene i arbeidslivet.

Dette medlem viser til Landsorganisasjonen (LO) sin handlingsplan for perioden 2017–2021:

«LO vil i perioden utarbeide en plan for hvordan man kan gå videre med arbeidstidsreduksjoner. Planen må ha et helhetlig perspektiv og bygge på erfaringer fra nasjonale og internasjonale forsøk i ulike bransjer og sektorer, herunder 6 timers dag/30 timers arbeidsuke.»

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen igangsette langsiktige forsøk med forkortet arbeidstid i flere sektorer. Forsøkene bør gjøres i samarbeid med partene i arbeidslivet»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen igangsette langsiktige forsøk med forkortet arbeidstid i flere sektorer. Forsøkene bør gjøres i samarbeid med partene i arbeidslivet.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:17 S (2018–2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Une Bastholm om en arbeidstidsreform for mennesker og miljø – vedtas ikke.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 3. desember 2018

Erlend Wiborg

leder og ordfører

**DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT**

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
OSLO

Deres ref
2018/3548

Vår ref
18/30762

Dato
29. oktober 2018

Svar på Representantforslag 17 S (2018-2019)

Jeg viser til brev fra Arbeids- og sosialkomiteen av 10. oktober 2018 der det bes om en vurdering av Representantforslag 17 S (2018-2019) fra stortingsrepresentant Une Bastholm om en arbeidstidsreform for mennesker og miljø.

Jeg vil innledningsvis vise til at norske yrkesaktive er blant de yrkesaktive i verden som trives best og er mest motiverte på jobb. Ni av ti yrkesaktive oppgir å være fornøyde eller svært fornøyde i sitt arbeid. Arbeidstiden i Norge er relativt kort sammenlignet med andre land, mange har mulighet til fleksitid, og arbeidsmiljølovens og tariffavtalenes arbeidstidsregler gjør det mulig for de fleste å planlegge livet på en god måte. Det er også sjenerøse regler om permisjoner blant annet i forbindelse med omsorgsoppgaver. Denne fleksibiliteten og forutsigbarheten for arbeidstaker er trekk ved det norske arbeidsmarkedet som regnes som fordelaktig for balansen mellom arbeid og familie.

Et bærekraftig velferdssamfunn med et høyt omfang av velferdstjenester og gode inntektssikringsordninger i Norge forutsetter høy arbeidsinnsats. Med aldrende befolkning må vi øke tilbudet av arbeidskraft, enten ved at flere deltar i arbeidsmarkedet, at vi forlenger yrkeslivet, eller at hver enkelt jobber mer. Arbeidsstyrken i Norge utgjør samfunnets viktigste ressurs, både nå og i framtiden. Verdien av framtidig arbeidsinnsats anslås til vel 80 prosent av nasjonalformuen.

Regjeringen ønsker å inkludere flere i arbeidslivet, både av hensyn til den enkelte, og for å styrke grunnlaget for gode velferdsordninger og en høy levestandard i framtiden. I tråd med dette har regjeringen blant annet tatt initiativet til en inkluderingsdugnad og den har oppnevnt et sysselsettingsutvalg som ledes av professor Steinar Holden. Utvalget skal analysere

utviklingen i sysselsettingen i Norge og foreslå tiltak som kan bidra til at flere kommer i arbeid.

Regjeringen mener at kortere arbeidstid for alle er feil retning å gå i en tid der aldringen i befolkningen innebærer at forsørgerbyrden blant dem som er i jobb blir større.

Arbeidstidsutvikling i Norge

Den gjennomsnittlige arbeidstiden har blitt redusert betydelig siden midten av forrige århundre. Den tariffestede normalarbeidstiden har gått ned fra 46 timer per uke i 1962 til 37,5 timer etter 1987. Antall feriedager per år har i tillegg økt med 10.

Da arbeidsmiljøloven ble innført i 1977 ble den alminnelige arbeidstiden fastsatt til 40 timer i uken. Denne bestemmelsen er ikke endret siden. Ved lønnsoppgjøret i 1986 ble den tariffavtalte ukentlige normalarbeidstiden redusert fra 40 til 37,5 timer.

Reduksjonen i arbeidstid over tid viser at en del av den økte verdiskapningen vi har opplevd i Norge er tatt ut i økt fritid. Arbeidstidsnedsettelsene har i vesentlig grad vært drevet av avtaler mellom partene i arbeidslivet.

Tabell 1 Endringer i arbeidstid inkludert ferie (utenom skift/turnusyrkene)

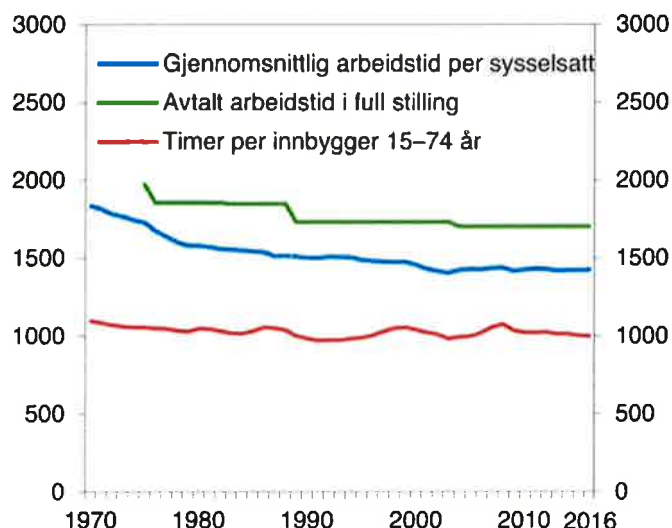
	Arbeidstimer per uke	Arbeidsuker per år	Arbeidstimer per år ¹	Feriedager per år
1965 (4. ferieuke innført, ferieloven)	45,0	48,0	2 100	4 uker
1968 (kortere arbeidsuke iflg. arbeidervernloven)	42,5	48,0	1 972	
1976 (kortere arbeidsuke iflg. arbeidervernloven)	40,0	48,0	1 856	
1982 (én ekstra feriedag innføres ("Gro-dagen"), ferieloven)	40,0	47,8	1 848	4 uker + 1 dag
1987 (kortere arbeidsuke, tariffavtale)	37,5	47,8	1 732,5	
2000–2001 (fire ekstra feriedager, tariffavtale)	37,5	47,0	1 702,5	5 uker

¹ Fratrukket et timetall som tilsvarer 8 bevegelige helligdager per år. Dette innebærer en antakelse om at 2 av årets 10 bevegelige helligdager sammenfaller med andre fridager.

Kilde: Arbeidstidsutvalget NOU 2016: 1

Arbeidstimer per sysselsatt per år har gått ned i Norge siden 1970, mens antall arbeidstimer per innbygger har holdt seg stabilt. Reduksjonen i arbeidstid blant heltidsansatte har bidratt mest til nedgangen i gjennomsnittlige arbeidstimer per sysselsatt. Økende innslag av deltid har betydd noe for nedgangen i arbeidstimer per sysselsatt, mens utviklingen i fravær og overtid har betydd lite. Nedgangen i årlige arbeidstimer per sysselsatt ser ut til å ha stoppet opp de siste 10–15 årene.

Gjennomsnittlig ukentlig arbeidstid for alle sysselsatte lå på vel 34 timer i 2017, ifølge tall fra Statistisk sentralbyrås arbeidskraftundersøkelse. De fleste arbeidstakere jobber heltid, men et betydelig mindretall, særlig blant kvinner, jobber deltid.

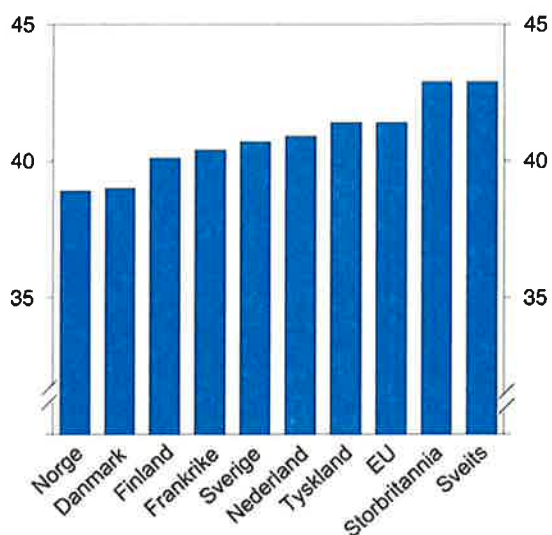

Figur 1 Tilbud av arbeidskraft. Utviklingen i arbeidstid. Antall timer per år. 1970-2016

Kilde: Perspektivmeldingen 2017/Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet

Gjennomsnittlig ukentlig arbeidstid for sysselsatte i Norge er lav sammenlignet med de fleste andre landene i Europa. Det henger blant annet sammen med at flere kvinner er sysselsatte i Norge enn i mange andre land, samtidig som mange av de norske kvinnene jobber deltid.

Vanlig arbeidstid for heltidssysselsatte

Figur 2 Arbeidstid for heltidssysselsatte. 2015. Timer per uke¹

¹ Omfatter antall timer en heltidssysselsatt vanligvis jobber, inkludert overtid/mertid for en gitt uke

Kilde: Perspektivmeldingen 2017/Eurostat

Demografiske endringer øker forsørgerbyrden

Vi står nå overfor demografiske endringer som utfordrer velferdsstaten. Aldringen av befolkningen gir stigende forsørgerbyrde i årene framover, og medfører markert høyere utgifter til pensjoner og helse- og omsorgstjenester. Mens det i dag er vel 2 personer over 67 år per 10 personer i alderen 20-66 år, anslås det i 2060 å være om lag 4 eldre per 10 yrkesaktive.

Antallet eldre over 80 år vil øke betydelig. Det er en stor utfordring for offentlige utgifter. Finansieringsbehovet blir langt lettere å bære dersom arbeidsinnsatsen i befolkningen øker.

Arbeidstidsreduksjon vil medføre inndekningsbehov

Dersom vi velger å jobbe mindre i framtiden vil det ytterligere forsterke utfordringene med å finansiere velferdsstaten.

I svar på skriftlig spørsmål fra stortingsrepresentanten Henrik Asheim (H) til finansministeren har Finansdepartementet beregnet at en arbeidstidsreduksjon fra 7,5 til 6 timers arbeidsdag isolert sett vil kunne redusere gjennomsnittlig arbeidstid og tilgangen på arbeidskraft med 15,8 prosent. Det er da lagt til grunn at arbeidstiden for fulltids sysselsatte og for en tredel av dem med arbeidstid mellom 20 og 36 timer reduseres med 20 prosent. For øvrige grupper er arbeidstiden holdt uendret. Til sammen berøres knapt 80 prosent av de sysselsatte av en slik reduksjon i arbeidstid.

Med en reduksjon i arbeidstilbudet på drøyt 15 prosent, vil inndekningsbehovet i offentlige finanser bli i overkant av 6 prosent av fastlands-BNP. Dersom et slikt innstrammingsbehov skulle dekkes inn ved f.eks. å øke skattleggingen av husholdningene, tilsvarer dette en økning i gjennomsnittlig skattesats på vel 8 prosentenheter. Økt skattesats i seg selv kan bidra til en ytterligere reduksjon i arbeidstilbudet, og dermed en ytterligere økning i inndekningsbehovet, som det ikke er tatt hensyn til i beregningen ovenfor. Beregningene er basert på at arbeidstidsreduksjonen har sitt motstykke i lavere lønnsvekst over en periode.

Antakelser om at kortere arbeidstid gjør det mulig å inkludere flere i arbeidslivet baseres gjerne på en antakelse om at antall jobber i en økonomi er en gitt størrelse som kan fordeles på flere. På lang sikt er det en positiv sammenheng mellom arbeidstilbud og sysselsetting, dvs. antallet arbeidsplasser er ikke gitt. Arbeidsmarkedet er dessuten dynamisk, og tidligere forsøk i enkelte land på "deling av arbeid" har ikke vist seg å gi ønskede resultater. Lavere arbeidstid kan for eksempel føre til mangel på arbeidskraft i del-arbeidsmarkeder, og dermed flaskehals og lavere verdiskaping. De som er ledige eller utenfor arbeidslivet har ikke nødvendigvis de kvalifikasjonene som passer til de jobbene der det er behov for å tilsette flere.

Redusert arbeidstid kan medføre økte kostnader for bedriftene selv om lønnen reduseres tilsvarende. Faste kostnader ved å ha ansatte betyr også at en reduksjon i arbeidstid kan ramme mindre bedrifter hardest, der det tapte må dekkes inn ved å øke antall ansatte.

Arbeidsmiljøloven gir grunnlag for fleksibilitet og forutsigbarhet

Studier av lykke og tilfredshet bekrefter at yrkesaktivitet henger nært sammen med folks tilfredshet med livet. Norske yrkesaktive er blant de yrkesaktive i verden som trives best og er mest motiverte på jobb. Ni av ti yrkesaktive oppgir å være fornøyde eller svært fornøyde i sitt arbeid.

Vi har en arbeidsmiljølov som legger til rette for tilpasninger i arbeidsforholdet knyttet til den enkelte arbeidstakers forutsetninger og livssituasjon. Arbeidstakere som har fylt 62 år, eller som av helsemessige, sosiale eller andre vektige velferdsgrunner har behov for det, har rett til å få redusert sin arbeidstid dersom arbeidstidsreduksjonen kan gjennomføres uten vesentlig ulempe for virksomhetene. Mange jobber også deltid etter avtale med arbeidsgiver. Loven har i tillegg regler som på visse vilkår gir arbeidstaker rett til å bli fritatt fra nattarbeid, rett til fleksibel arbeidstid samt rett til permisjon i en rekke livssituasjoner.

Når det gjelder forslaget om å "styrke retten til fast ansettelse, også for ansatte i vikarbyrå", viser jeg til lovendringene som ble vedtatt i sommer, og som vil tre i kraft fra 1. januar 2019. I Prop. 73 L (2017-2018) foreslo regjeringen en presisering av begrepet "fast ansettelse" i arbeidsmiljøloven. Definisjonen skal særlig sørge for at fast ansatte sikres forutsigbarhet for arbeid med hensyn til stillingsomfang, og innebærer at arbeidsavtaler uten slik forutsigbarhet ikke vil være en lovlig fast ansettelse. Bestemmelsen vil gjelde generelt i alle bransjer, men bakgrunnen for forslaget var særlig å få bukt med den type ansettelseskontrakter i bemanningsbransjen som ikke gir forutsigbarhet for arbeidsomfang. Hovedregelen om fast ansettelse gjelder for alle virksomheter, inkludert bemanningsbransjen, men også vikarbyrå kan ansette midlertidig dersom vilkårene for dette er oppfylt. Regjeringen vil følge utviklingen i bemanningsbransjen og virkningen av de nye reglene, og mener det ikke er behov for å vurdere andre tiltak nå.

Med hilsen

Anniken Hauglie

Fra: [Huslænd Brit](#)
Til: [Postmottak Arbeids- og sosialkomiteen](#)
Kopi: [Skovly Berit](#)
Emne: Svar på Representantforslag 17 S (2018-2019) fra stortingsrepresentant Une Bastholm
Dato: 29. oktober 2018 08:52:16
Vedlegg: [Svar til Stortinget rep.forslag 17 S \(2018-2019\)\(867566\).docx](#)

Vedlagt følger arbeids- og sosialministeren svar på representantforslag 17 S (2018 – 2019) fra representant Une Bastholm.

Med vennlig hilsen

Brit Huslænd
Seniorkonsulent – statsrådets sekretær
Arbeids- og sosialdepartementet
Telefon: 22 24 84 00/ 916 34 101
www.regjeringen.no

